

Els 10 drets del lector

Hi ha trenta-sis mil raons per abandonar una novel·la abans del final

Reproduïm els deu "drets imprescriptibles" del lector, en paraules de Daniel Pennac a l'assaig *Com una novel·la*.

Foto: Amanda Tipton

1. El dret a no llegir

Estem rodejats de persones que no llegeixen. La llibertat d'escriure és incompatible amb l'obligació de llegir. En el fons, el deure d'educar consisteix, mentre s'ensenyen els nens a llegir, a donar-los els mitjans per jutjar lliurement si senten o no senten "la necessitat dels llibres".

2. El dret a saltar pàgines

Si els ve de gust llegir *Moby Dick* però es desanimen davant dels desenvolupaments de Melville sobre el material i les tècniques de pesca de la balena, no cal que renunciïn a la seva lectura, només cal que saltin per damunt d'aquelles pàgines i que persegueixin Achab sense amoïnar-se de res més.

3. El dret a no acabar un llibre

Hi ha trenta-sis mil raons per abandonar una novel·la abans del final: la sensació d'haver-la llegit abans, una història que no ens enganxa, la nostra discrepància absoluta amb les tesis de l'autor, un estil que ens treu de polleguera o, al contrari, una absència d'escriptura que no compensa cap

motiu per continuar... És inútil enumerar les 35.995 raons restants, entre les quals hem d'incloure la càries dental, les persecucions del nostre cap de departament o un sisme sentimental que ens petrifica el cap.

4. El dret a rellegir

Rellegir allò que una primera vegada havia rebutjat, rellegir sense saltar cap passatge, rellegir amb un altre punt de vista, rellegir per verificar, sí..., ens atorguem tots aquests drets. Però rellegim sobretot gratuïtament, pel pur plaer de la repetició, l'alegria dels retrobaments, la posada a prova de la intimitat.

5. El dret a llegir qualsevol cosa

Hi ha novel·les bones i novel·les dolentes. Sovint, les segones són les primeres que trobem en el nostre camí. Les bones i les dolentes, durant un temps, les llegim totes juntes. De la mateixa manera que no renunciem d'un dia per l'altre a les nostres lectures d'infant. I un dia, sense adonar-nos-en, els nostres desitjos ens empenyen a freqüentar les novel·les bones. Una de les grans alegries del pedagog és veure com un alumne dona un cop de porta a la fàbrica de best-sellers per pujar a respirar una mica d'aire a casa de l'amic Balzac.

6. El dret al *bovarysme* (malaltia de transmissió textual)

El *bovarysme* és aquesta satisfacció immediata i exclusiva de les nostres sensacions: la imaginació infla, els nervis vibren, el cor s'embala, l'adrenalina bufeteja, la identificació opera en totes direccions, i (momentàniament) el cervell fa passar bous quotidians per bèsties grosses novel·lesques. És el nostre primer estat de lector.

7. El dret a llegir en qualsevol lloc.

Dos alexandrins gravats a la part més alta d'un dipòsit d'aigua deixen constància del soldat que es tancava al lavabo a llegir les obres completes de Gogol: «I sí, puc, sens mentir, segui doncs, pedagog/ afirmar que he llegit tot Gogol al vàter».

8. El dret a fullejar

Alguns llibres es presten més que d'altres al fulleig. I podem obrir Proust, Shakespeare o la *Correspondència* de Raymond Chandler per on vulguem, fullejar això i allò, sense córrer cap risc de decebre'ns.

9. El dret a llegir en veu alta

S'ha de reconèixer que el silenci del text és còmode. Tan bon punt la veu intervé, el llibre diu molt sobre el seu lector.

10. El dret a callar

Les nostres raons per llegir són tan estranyes com les nostres raons per viure. I ningú no té autoritat per demanar-nos comptes sobre aquesta intimitat.

Com una novel·la

© Daniel Pennac

© Empúries, 1993